

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 7, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 338

*І. П. Косарева,
к. е. н., доц., завідувач кафедри фінансів і кредиту, Харківський інститут фінансів УДУФМТ
І. О. Пономаренко,
студентка 5 курсу факультету фінансів, Харківський інститут фінансів УДУФМТ*

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

*I. P. Kosareva,
PhD in Economics, docent, head of the department «Finance and credit», Kharkov Institute of Finance USUFIT
I. A. Ponomarenko,
student of the 5th year of the Faculty of Finance Kharkov Institute of Finance USUFIT*

FORMATION OF AN EFFECTIVE CONTROL SYSTEM BY FINANCIAL RESOURCES OF ENTERPRISE

*И. П. Косарева,
к. э. н., доц., заведующий кафедры финансов и кредита, Харьковский институт финансов УГУФМТ
И. А. Пономаренко,
студентка 5 курса факультета финансов, Харьковский институт финансов УГУФМТ*

ФОРМИРОВАНИЕ ЭФЕКТИВНОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ ПРЕДПРИЯТИЯ

У статті наведено поняття фінансових ресурсів підприємства, проведений аналіз промислово-виробничого сектору України та визначені загальні підходи до формування ефективної системи управління фінансовими ресурсами.

In the article the concept of financial resources of enterprise, the analysis of industrial-production sector of Ukraine and general approaches to forming of effective control system by financial resources.

В статье приведено понятие финансовых ресурсов предприятия, проведён анализ промышленно-производственного сектора Украины и определены общие подходы к формированию эффективной системы управления финансовыми ресурсами.

Ключові слова: промислово-виробничий сектор, фінансові ресурси, фінансовий моніторинг, фінансові ризики, виробництво, збиткові підприємства.

Keywords: industrial-manufacturing sector, financial resources, financial monitoring, financial risks, production, loss-making enterprises.

Ключевые слова: промышленно-производственный сектор, финансовые ресурсы, финансовый мониторинг, финансовые риски, производство, убыточные предприятия.

Постановка проблеми. Наявність у достатньому обсязі фінансових ресурсів та їх ефективне використання передбачають вигідне фінансове положення підприємства на ринку, платоспроможність, фінансову стійкість, ліквідність та слугують основним показником конкурентоспроможності підприємства. Саме тому постає питання щодо створення ефективної системи управління фінансовими ресурсами для забезпечення безперервного процесу виробництва та реалізації продукції на підприємствах України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження можливості вирішення проблем системи управління фінансовими ресурсами висвітлені у працях таких вітчизняних вчених, як: Андрусак Н., Козачок І., Лондар С., Макух Т., Орлюк О., Поддєрьогін А., Шестова О., Юрій С., та ін.

Формулювання цілей статті. Основною метою статті є створення ефективної системи управління фінансовими ресурсами для забезпечення безперервного процесу виробництва та реалізації продукції на підприємствах України.

Виклад основного матеріалу дослідження. В українській економічній думці на сьогодні існує дуже багато визначень фінансових ресурсів підприємства. Розглянемо деякі з визначень поняття «фінансові ресурси», що були сформульовані російськими та українськими авторами за період становлення нових економік, починаючи з 90-х років ХХ століття до сьогодні у табл. 1.

Таблиця 1.
Основні підходи до визначення категорії «фінансові ресурси»

Автор	Визначення поняття «фінансові ресурси»	Ключові слова
-------	--	---------------

<p>Фінансова енциклопедія [7, с.436]</p>	<p>Фінансові ресурси (англ. financial resources, від фр. resources – кошти, запаси) – сукупність фондів коштів, що утворюються при розподілі й перерозподілі сукупного суспільного продукту й національного доходу та перебувають у розпорядженні держави, органів місцевого самоврядування, підприємств, організацій різних форм власності. Фінансові ресурси підприємств – кошти, що перебувають у розпорядженні підприємств, у тому числі: грошові фонди, частина грошових коштів, що використовується у нефондовій формі, цінні папери, валютні цінності</p>	<p>сукупність фондів коштів,</p>
<p>С.І. Юрій [10]</p>	<p>До фінансових ресурсів підприємства належать: 1) фінансові ресурси, утворені за рахунок доходів від звичайної діяльності: чистий прибуток, амортизаційні відрахування, частина витрат на капітальний ремонт і поліпшення основних засобів та нематеріальних активів, які відносять у встановлених законом розмірах до витрат підприємства; 2) кошти акціонерних товариств, одержані від додаткової емісії акцій та емісійного доходу, призначені на фінансування витрат зі збільшення активів суб'єкта господарювання; 3) кошти державного (місцевого) бюджету, інвестовані у підприємство на безоплатній основі, що одержують зазвичай державні та комунальні підприємства.</p>	<p>- фінансові ресурси, утворені за рахунок доходів від звичайної діяльності; -кошти акціонерних товариств; -кошти державного бюджету.</p>
<p>Н.О. Андрусак [1, с.30]</p>	<p>Фінансові ресурси – це система грошових фондів, які забезпечують процес виробництва та відтворення у рамках даного підприємства та сукупність форм і методів їх витрачання. Вони, як звичайно, виступають у формах основних і оборотних фондів (капіталу) та прибутку.</p>	<p>це система грошових фондів</p>
<p>С. Л. Лондар [4]</p>	<p>Це кошти, які можуть бути спрямовані на виконання визначених завдань відповідно до певного плану, і дозволяють отримати бажаний економічний результат.</p>	<p>кошти....спрямовані на виконання визначених завдань</p>
<p>І.А.Козачок [3, с.278]</p>	<p>Під фінансовими ресурсами на сьогодні слід розуміти сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на певну дату у процесі реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (операційна діяльність), основних і оборотних засобів (інвестиційна діяльність) і видачі зобов'язань (майнових і боргових – фінансова діяльність).</p>	<p>сукупність усіх грошових ресурсів</p>
<p>О.О. Шестова [9, с.195]</p>	<p>Фінансові ресурси можна визначити як запас реальних грошових коштів, якими підприємство може скористатися негайно для виконання фінансових зобов'язань та здійснення витрат в процесі операційної та фінансово-інвестиційної діяльності</p>	<p>запас реальних грошових коштів,</p>
<p>М.Д. Поддєрьогін [8, с.10]</p>	<p>Під фінансовими ресурсами слід розуміти грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств. Отже до грошових ресурсів належать грошові фонди та частина грошових коштів, яка використовується в не фондовій формі.</p>	<p>грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств.</p>
<p>Отже, під фінансовими ресурсами можна розуміти сукупність грошових доходів і надходжень, що залучені підприємством з внутрішніх та зовнішніх джерел у процесі здійснення операційної, інвестиційної та фінансової діяльності з метою забезпечення його потреб.</p>		

Визначення відповідності стану підприємства певним критеріям здійснюється завдяки постійному фінансовому моніторингу певних ключових показників та, за необхідності, багатокритеріального аналізу фінансового стану підприємства. У зв'язку з цим на перший план виступає необхідність діагностики рівня й структури фінансового забезпечення, яка має бути спрямована на визначення достатності загального обсягу фінансових ресурсів та на контролінг відповідності їх фактичної структури тим цільовим параметрам, які були сформовані на етапі розробки фінансової стратегії підприємства.

Проведемо аналіз основних показників економічного розвитку сектору промислового виробництва України за 2007 – 2012 роки у табл. 2. [2; 6].

Таблиця 2.
Основні показники економічного розвитку сектору промислового виробництва України

Показник	2007 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2011 рік	2012 рік
Реальний приріст / зниження промислового виробництва, %	7,6	-5,2	-21,9	11,2	8,0	-0,5
Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн..	717076,7	917035,5	806550,6	1065108,2	1329256,3	1102636,1
Заборгованість у структурі балансу підприємств на кінець періоду: кредиторська, млн. грн..	858963,1	1181141,0	1427789,1	1596043,7	1839503,5	1267284,7 (вересень)
Дебіторська, млн. грн..	726514,6	1023035,2	1217895,8	1374810,4	1499971,5	1019674,6 (вересень)
Сальдо торговельного балансу товарів та послуг, млн. доларів США	-7263,6	-13294,7	-1312,6	-3025,3	-6657,0	-9027,0
Фінансові результати підприємств до оподаткування у секторі промислового виробництва, млн. грн.	43700,9	20243,2	-4760,7	31579,6	58892,4	19002,7
Підприємства які одержали збиток у % до загальної кількості підприємств	33,4	38,9	40,3	40,8	37,4	42,9

Отже, за даними табл. 2 можна зробити висновки, що погіршення показників розвитку промислового виробництва спостерігається після 2008 року: значно скорочується обсяги промислового виробництва, зростає частка збиткових підприємств та погіршується структура торговельного балансу України. Це пов'язано з початком та наслідками світової економічної кризи, розпочатої у 2008 році, що стало причиною ослаблення вітчизняної економіки.

Серія банкрутств провідних фінансових компаній спричинила падіння попиту на світовому ринку, обвал цін на ринках сировини і як наслідок – скорочення обсягів виробництва промислової продукції у таких галузях як металургія, машинобудування, хімічна та легка промисловість. Підприємства промисловості в основному працювали на експорт, при цьому втрачаючи внутрішній ринок. Це можна побачити зі скорочення сальдо торговельного балансу у 2009 році. Вторинними наслідками впливу економічної кризи став відтік капіталу, утруднення отримання позик із зовнішніх джерел через зростання ставок кредитування та посилення вимог банків до суб'єктів господарювання.

У 2010 – 2011 роках спостерігається покращення ситуації: підвищення обсягів реалізованої промислової продукції та приріст промислового виробництва, що свідчить про стабілізаційні процеси в економіці. Також у 2011 році спостерігається зменшення частки збиткових підприємств. На протязі проаналізованих періодів можна спостерігати збільшення обсягів кредиторської та дебіторської заборгованості у структурі балансу підприємств, що може свідчити про погіршення стану розрахунків між контрагентами, активне надання підприємствами комерційних кредитів та відволікання коштів від своєї основної діяльності.

У свою чергу, у 2012 році знову спостерігається спад промислового виробництва та збільшення частки збиткових підприємств. Причинами таких негативних змін можна визначити технологічну відсталість сформованої структури сучасного виробництва та значний фізичний знос основних виробничих фондів. Крім того у держави відсутні пріоритети щодо забезпечення оновлення виробничих потужностей, а за визначених умов підприємства не в змозі самі накопичувати власні ресурси для модернізації. Це веде до необхідності формування структури капіталу з переважанням залучених із зовнішніх джерел коштів, що негативно відображається на діяльності підприємств. Економісти зазначають, що така тенденція може продовжитись і у 2013 році, зумовлена рядом внутрішніх та зовнішніх чинників, які впливають на формування та використання фінансових ресурсів підприємствами. (рис.1)

Рис. 1. Чинники впливу на формування і використання фінансових ресурсів [5]

Розглядаючи зовнішні чинники, варто зазначити, що за шістьма субіндексами з десяти у рейтингу Doing Business 2013 (Ведення бізнесу 2013) Україна покращила свої позиції на 15 пунктів (до 137 місця із 185 країн). Зміцнення позицій України у рейтингу у першу чергу було пов'язане із зростанням за субіндексами «Започаткування бізнесу» (на 66 позицій), «Реєстрація власності» (на 19 позицій) та «Сплата податків» (на 18 позицій) [6].

У свою чергу, внутрішні чинники безпосередньо пов'язані з діяльністю підприємств і створення ефективної системи управління фінансовими ресурсами є одним з найголовніших, оскільки процес управління фінансовими ресурсами є безперервним і вимагає постійного удосконалення та розвитку.

ВИСНОВОК. Для удосконалення системи управління фінансовими ресурсами на промислово-виробничих підприємствах України можна запропонувати такі шляхи:

- 1) формування необхідного інформаційного забезпечення підприємства;
- 2) вибір найефективніших джерел залучення фінансових ресурсів шляхом проведення розрахунків вартості залучення ресурсів з кожного з джерел;
- 3) забезпечення формування необхідного обсягу фінансових ресурсів для потреб підприємства;
- 4) забезпечення зменшення і страхування підприємницьких і фінансових ризиків, пов'язаних з формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства;
- 5) оптимізація структури фінансових ресурсів;
- 6) забезпечення постійного моніторингу за станом фінансових ресурсів за критеріями стійкості, платоспроможності та ділової активності, які розглядаються через показники структури капіталу, ліквідності та оборотності, що дає можливість кількісно оцінити вплив якості управління фінансовими ресурсами на рівень рентабельності та динаміку розвитку підприємства.

Література.

1. Андрусак Н. О. Фінансові ресурси підприємств – основа формування фінансової бази регіону / Н. О. Андрусак // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – №9. – С. 130–134.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДА. – 2011. – № 47 – С. 277–283
4. Лондар С. Л. Фінанси : навчальний посібник / С. Л. Лондар, О. В. Терещенко. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 384 с.
5. Макух Т. О. Сутність та призначення фінансових ресурсів підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/ONG_2006/Economics/17901.doc.htm
6. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua/control/uk/index>
7. Орлюк О. П. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, Заверуха І.Б. та ін. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 472 с.
8. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : навчальний посібник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – 7-ме вид., (без змін). – 552 с.
9. Шестова О. О. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства в умовах ризикового ринкового середовища / О. О. Шестова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2011. – №6/2 – С. 194–197
10. Юрій С. І. Фінанси : навчальний посібник / С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін. – К. : Знання, 2008. – 611 с.

Стаття надійшла до редакції 13.07.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"